

Statenmededeling

Onderwerp

Erfgoedcomplex botenloods bij Fort Sabina, investeringsbeslissing

Datum

12 mei 2020

Documentnummer

GS: 4692844

PS: 4697868

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Ons voornemen om bij te dragen aan de restauratie en herbestemming van het erfgoedcomplex de botenloods bij Fort Sabina in Moerdijk door het verstrekken van een begrotingssubsidie in de vorm van een niet-revolverende bijdrage van €350.000,= aan de gemeente Moerdijk, erfpachter van dit complex.

Aanleiding

De provincie kiest ervoor om jongeren, via de jongerenlijn Gruts, actief aan het werk te zetten voor erfgoed en deze te verbinden aan erfgoed zoals is uitgewerkt in het erfgoedkader 'De (verbeeldings)kracht van erfgoed'.

De botenloods bij Fort Sabina is hier een voorbeeld van, binnen de verhaallijn Bevochten Brabant. De botenloods is een icoon, gelegen bij het erfgoedcomplex Fort Sabina, het grootste bebouwde fort van de Zuiderwaterlinie, en vertegenwoordigt een bijzondere periode van het verhaal van Bevochten Brabant. Op deze locatie zijn meerdere lagen van de militaire geschiedenis herkenbaar. De botenloods maakt samen met Fort Sabina onderdeel uit van de Stelling van Willemstad en is ook een belangrijke erfgoedlocatie binnen de gebiedsopgave Waterpoort. De botenloods is aangewezen als rijksmonument.

Om de herbestemming van de botenloods mogelijk te maken wordt door gemeente een bijdrage gevraagd aan de provincie voor de onrendabele top van de investering. Deze niet-revolverende bijdrage betreft 40% van de kosten voor de restauratie en herbestemming. Het overige deel (60%) van de investering wordt zeker gesteld door gemeente, op basis van een raadsbesluit later dit jaar. Met de financiering van de restauratie en herbestemming van de botenloods worden de gebruiksmogelijkheden van de botenloods hersteld ten behoeve van een duurzame exploitatie en instandhouding. De botenloods als

onderdeel van Fort Sabina wordt nadrukkelijk gepositioneerd binnen de Stelling van Willemstad/ Zuiderwaterlinie. De herbestemming past in de aanpak van de provincie: behoud door ontwikkeling.

Datum

12 mei 2020

Documentnummer

GS: 4692844

PS: 4697868

Bevoegdheid

In het door PS vastgestelde '[Beleidskader Erfgoed 2016-2020](#)' is opgenomen dat alleen investeringsvoorstellen in het kader van investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen boven €5 miljoen besluitvorming door PS vergen. Het nemen van een subsidiebesluit (à het bedrag van €350.000,=) is een bevoegdheid van GS. Wel is met uw staten afgesproken om u via een statenmededeling te informeren over een investeringsbeslissing.

Kernboodschap

1. *De botenloods bij Fort Sabina is een Rijksmonument met hoge cultuurhistorische waarde, een iconisch onderdeel van het Erfgoedcomplex Fort Sabina gelegen binnen de Zuiderwaterlinie, een 'must' binnen de verhaallijn 'Bevochten Brabant' (in termen van het Beleidskader Erfgoed 2016-2020):*
 - Het rijksmonument de botenloods is onderdeel van het erfgoedcomplex Fort Sabina en de Stelling van Willemstad en daarmee onderdeel van majeure identiteitsdragers voor de regio: zij vertellen het verhaal van Willemstad en zijn strategische ligging, daarnaast zijn fort en Stelling beeldbepalende ruimtelijke structuren en onderdeel van de Brabant-brede structuur van de Zuiderwaterlinie.
 - De botenloods bij Fort Sabina is gebouwd in 1881 in traditionele baksteenbouw en moest samen met de (voormalige) torpedoloods het Volkerak verdedigen. De botenloods is gebouwd in de periode van de Vestingwet van 1874 en geeft uitdrukking aan de landsverdediging en krijgskunst van de 19^e eeuw. De botenloods is een onlosmakelijk onderdeel van Fort Sabina; het grootste en meest intacte fort van de Zuiderwaterlinie.
 - Bij de botenloods komen cultuurhistorie en natuur samen. De botenloods is gelegen binnen het hoogwaardige natuurgebied de St. Anthoniegorzen (Natuurnetwerk Brabant (NNB), een van de top tien broedgebieden voor weidevogels) en grenst direct aan het Volkerak-Zoommeer (NNB en Natura 2000).
2. *Een bijdrage (in de vorm van een onrendabele investering) aan de restauratie en herbestemming van de botenloods maakt de duurzame instandhouding en exploitatie van de botenloods mogelijk.*
 - Het herbestemmingsplan voor Fort is het resultaat van de inzet van Gruts, de jongerenlijn van het Erfgoedprogramma, waarbij jongeren in

multidisciplinaire teams werken aan de herbestemming van een erfgoedlocatie. Van verkenning, onderzoek en planontwikkeling, de voorbereiding van de uitvoering naar de bouwfase.

- De inzet van Gruts voor de herbestemming van de botenloods komt voort uit het 'Ontwikkelplan Fort Sabina, voor een duurzame instandhouding en ontwikkeling' waarin ook voor de botenloods een ontwikkelperspectief is voorgesteld gericht op herstel en restauratie van het rijksmonument.
- In de botenloods wordt een werk-/ kantoorruimte (300m² BVO) en een binnentuin met overkapping gerealiseerd. Het dak van de botenloods wordt voorzien van zonnepanelen die tevens worden benut voor de verduurzaming van Fort Sabina. Inzet is dat de botenloods zelfvoorzienend wordt. De binnentuin wordt opengesteld voor het publiek om het verhaal van de Torpedisten en de Pontonniers te beleven. In het gebruik, de exploitatie en het vertellen van het verhaal wordt een directe relatie gelegd met het fort.
- Met de provinciale bijdrage voor het onrendabele deel kan de restauratie en herbestemming van de op invallen staande botenloods worden uitgevoerd, ten behoeve van een duurzame en haalbare exploitatie.

3. *De uitvoering van de herbestemming van de botenloods wordt door de gemeente Moerdijk in nauwe samenwerking met stichting Fort Sabina.nl opgepakt.*

- We pakken de herbestemming van de botenloods op met de partners die betrokken zijn bij de herbestemming van Fort Sabina. Zij kennen de ambitie en visie voor de botenloods in relatie tot het fort en het belang van de locatie voor de omgeving.
- Gemeente Moerdijk is erfpachter van de botenloods en neemt verantwoordelijkheid voor de restauratie en herbestemming.
- De gemeente is voornemens het rendabele deel van de herbestemming te financieren en te investeren in het beheer, onderhoud en de begeleiding van de herontwikkeling. Ook heeft gemeente geïnvesteerd in het stabiliseren van de botenloods en de verbetering van de toegankelijkheid van deze locatie door o.a. het verbeteren van het routenetwerk en de Fortweg.
- Stichting Fort Sabina.nl wil zorg dragen voor de uitvoering van de restauratie en de exploitatie van de botenloods en zich inzetten voor de verbinding van de botenloods met het fort. Gemeente maakt hierover afspraken met de stichting.
- De eigenaar van het fort, Staatsbosbeheer, is bereid de erfpachtovereenkomst met gemeente aan te passen door o.a. de canon niet te verhogen en zo ook in financiële zin bij te dragen aan de herbestemming van de botenloods.
- Specifiek voor de botenloods wordt een addendum op de bestaande samenwerkingsovereenkomst voor de restauratie en herbestemming van

Datum

12 mei 2020

Documentnummer

GS: 4692844

PS: 4697868

Fort Sabina opgesteld. Hierin worden aanvullende afspraken vastgelegd mbt ambitie, bijdragen van partijen, planning en organisatie voor de restauratie en herbestemming van de botenloods.

Datum

12 mei 2020

Documentnummer

GS: 4692844

PS: 4697868

Consequenties

1. *Als uitvloeisel van het besluit gaat de provincie een overeenkomst aan en verleent zij een subsidiebeschikking:*
 - Een addendum op de samenwerkingsovereenkomst Fort Sabina met gemeente Moerdijk en stichting Fort Sabina.nl waarin de aanvullende voorwaarden worden vastgelegd mbt de restauratie en herbestemming van de botenloods zoals de bijdragen van partners, de planning en organisatiestructuur.
 - Een subsidiebeschikking voor het verlenen van subsidie aan gemeente Moerdijk van €350.000,= .

2. *Door restauratie en herbestemming van het erfgoedcomplex de botenloods bij Fort Sabina gelegen binnen de Stelling van Willemstad/ Zuiderwaterlinie kan het verhaal van Bevochten Brabant verteld worden.*

De botenloods bij Fort Sabina gelegen binnen de Stelling van Willemstad en de Zuiderwaterlinie is een must volgens de categorisering van het Erfgoedkader (2016 -2020). Een investeringsimpuls draagt bij aan duurzaam herstel en exploitatie van de botenloods, maar ook aan het positioneren van de botenloods bij het fort en binnen de stelling; om het verhaal te vertellen, als onderdeel van de gebiedsopgave Waterpoort en het programma voor de Zuiderwaterlinie.

Europese en internationale zaken

Het besluit is intern getoetst op staatssteunaspecten. Op grond van de gegevens die nu voorliggen constateren we dat de genoemde steun geoorloofd is onder de erfgoedvrijstelling van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV, art. 53). Een definitieve toets vindt plaats bij de uitwerking van het besluit in een subsidiebeschikking.

Communicatie

Onder gewone omstandigheden zou zijn gekozen voor een persmoment ter plekke, maar gezien de huidige tijd en de maatregelen zoals afgekondigd door het RIVM, is dat niet verstandig. Daarom wordt volstaan met een persbericht, gezamenlijk met de andere partners. We zoeken uit of het mogelijk is nu een video te laten maken zoals we doen met alle investeringen van de Erfgoedfabriek. Als dat niet mogelijk is, doen we dat alsnog in een later stadium.

Vervolg

Uitwerking naar een addendum op de bestaande samenwerkingsovereenkomst en een subsidiebeschikking die beiden ter besluitvorming aan GS worden voorgelegd.

Datum

12 mei 2020

Documentnummer

GS: 4692844

PS: 4697868

Bijlagen

1. Impressie 1 botenloods Fort Sabina
2. Impressie 2 botenloods Fort Sabina
3. Def ontwerp botenloods Fort Sabina

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer A. Doedens, (073) 681 21 90,
adoedens@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw W.H.A.G. Kapteijns, (073) 680 87 31,
wkapteijns@brabant.nl.